Pagina's zijn geweigerd

1 - 1

5.1.2e

Inhoudsopgave

1. Inleiding **3**

2. Kaders en ontwikkelingen **6**

3. Visie op zorg **8**

4. Doelgroep: omschrijving en aantallen **9**
Doelgroepomschrijving 9
Doelgroep in cijfers 10

5. Beschrijving ontwikkelingen en huidige situatie **11**
5.1 Elker jeugdhulp & onderwijs 11
5.2 Jeugdhulp Friesland 14
5.3 Jeugdhulpregio Drenthe 15

6. Onderweg naar 2027 **17**
6.1 Alternatieven Elker (Jeugdhulpregio Groningen) 17
6.2 Alternatieven Jeugdhulp Friesland (Jeugdhulpregio Friesland) 21
6.3 Alternatieven Jeugdhulpregio Drenthe 24

7. Scenario's organisatie en uitvoering alternatieven **26**
Dekkend zorglandschap huidige doelgroep 26
Mogelijke scenario's 28
Voorkeursscenario Elker en Jeugdhulp Friesland 29

8. Voorkomen instroom en stimuleren uitstroom **30**

9. Samenwerking (boven)regionale onderwijspartijen **30**

10. Vervolg **31**

1. Inleiding

De jeugdzorg in Nederland staat op een belangrijk keerpunt. De transformatie van de JeugdzorgPlus vraagt om fundamentele keuzes die niet alleen de toekomst van de zorg voor kwetsbare jongeren en gezinnen bepalen, maar ook gevolgen hebben voor de betrokken organisaties en professionals. De huidige uitdagingen – zoals de toename van complexe zorgvragen, de druk op capaciteit en de behoefte aan meer preventieve en integrale aanpakken – maken duidelijk dat een verandering noodzakelijk is.

Doel van de transformatie: betere zorg

Het doel van de transformatie is het organiseren van betere en effectievere zorg, zodat jongeren de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben binnen een liefdevolle, stabiele en veilige omgeving, waardoor gesloten plaatsingen uiteindelijk overbodig worden. Dit betekent dat we streven naar het niet langer plaatsen van jongeren in de JeugdzorgPlus, oftewel gesloten instellingen op beveiligde, afgesloten terreinen. In plaats daarvan richten we ons op relationele veiligheid en zorg die jongeren in hun kracht zet en hen een veilige, stabiele omgeving biedt. Zonder ze af te sluiten van de buitenwereld. Om deze doelen te bereiken, realiseren we de komende jaren alternatieve woon- en behandelvoorzieningen met een open karakter. Tegelijkertijd bouwen we verder aan hulp en behandeling thuis (ambulant) om opnames te voorkomen, delen we onze hoogspecialistische kennis met het veld en zetten we stappen in het opbouwen en versterken van ambulante alternatieven. Zo dragen we bij aan de afbouw van de gesloten residentiële jeugdzorg.

We zijn al gestart

Sinds 2018 hebben **Elker jeugdhulp & onderwijs** en **Jeugdhulp Friesland** deze verandering ingezet. Elk op een eigen manier en in een eigen tempo. Soms sneller dan gepland en gedwongen door omstandigheden. Dit maakt ook dat er verschil is in de uitgangspositie van beide aanbieders. Daar waar Jeugdhulp Friesland de JeugdzorgPlus-plekken noodgedwongen heeft moeten afbouwen en daarmee veel kennis en expertise is verloren, kent Elker een stabiele fase, maar heeft Elker nog een opgave in het afbouwen van 20 JeugdzorgPlus-plekken.

In de afgelopen maanden is er door Elker en Jeugdhulp Friesland veel met elkaar gesproken, op meerdere niveaus en in verschillende samenstellingen. Daarbij is (het gebrek aan) de samenwerking in de afgelopen twee jaar geëvalueerd, zijn visies gedeeld, is gesproken over de toekomstplannen en is een check gedaan op het spreken van dezelfde taal. We hebben geconstateerd dat we moeten blijven investeren in de samenwerking en scherp moeten blijven op het spreken van dezelfde taal, om het voor de meest kwetsbare groep jongeren in 3Noord beter te doen dan hoe we het deden.

Opdracht Uitvoeringsagenda 3Noord

Directe aanleiding voor het opstellen van deze notitie is de opdracht die de drie inkoopregio's hebben geformuleerd in de Uitvoeringsagenda Schaarse voorzieningen Jeugd 3Noord *(De kracht van samen voor jeugd 3Noord)*. Deze agenda vloeit voort uit de conclusie dat de jeugdhulp in Noord-Nederland onder druk staat door tekorten in specialistische voorzieningen, versnippering en een gebrek aan regie. Dit maakt het moeilijker voor kinderen, jongeren en gezinnen om dichtbij huis hulp te ontvangen. Om deze uitdagingen aan te pakken, willen de drie jeugdhulpregio's bovenregionaal samenwerken.

Een van de deelopdrachten in de Uitvoeringsagenda gaat over de transformatie van de JeugdzorgPlus. Concreet heeft de Regiegroep 3Noord de verwachting uitgesproken dat Elker en Jeugdhulp Friesland samen de volgende opdrachten uitwerken:

1) Elker en Jeugdhulp Friesland doen een voorstel voor het in stand houden van gesloten settingen in 3Noord met voldoende omvang voor stabiliteit en continuïteit. Uitgangspunt daarbij is dat gezamenlijke planvorming en de uitwerking daarvan aansluit bij het perspectief waarbij Elker in juni 2027 de laatste JeugdzorgPlus-plekken heeft afgebouwd.

2) Elker en Jeugdhulp Friesland doen een voorstel dat gaat over de opbouw- en ombouw van alternatieven vanuit gezamenlijkheid. Samen zoeken zij naar de vertaling van nu nog bij beide organisaties ontwikkelde beelden en schetsen dan mogelijke scenario's voor de niveaus (regionaal of bovenregionaal) waarop de alternatieven georganiseerd moeten worden. Bij de ontwikkeling van de alternatieven betrekken de organisaties ook andere aanbieders. De al uitgewerkte plannen voor alternatieven voor de JeugdzorgPlus van Elker kunnen onderdeel van dit gezamenlijke plan worden.

3) Het uitwerken en realiseren van een Centrale Toegang voor de JeugdzorgPlus.

Deze notitie – Keuzes voor de toekomst - betreft een (gedeeltelijke) uitwerking van bovenstaande opdrachten.

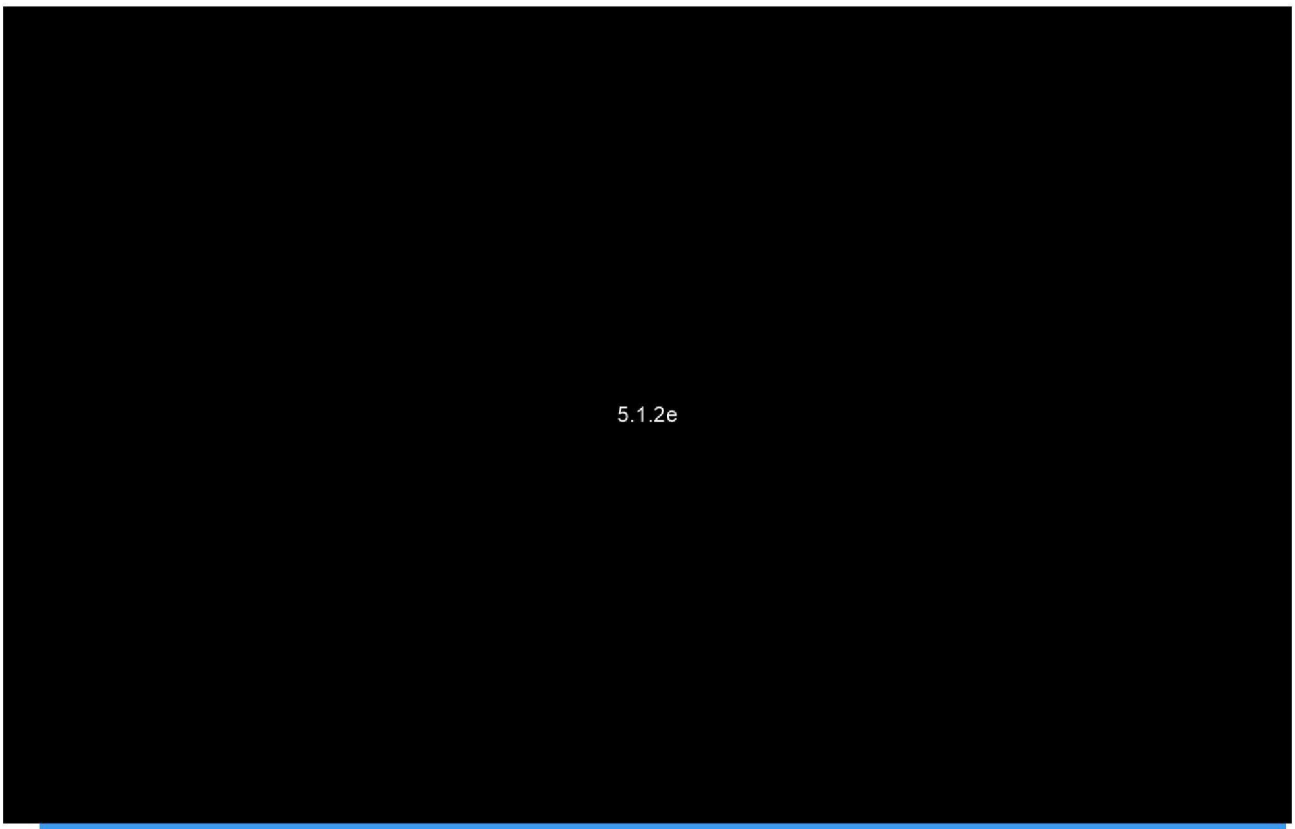
Leeswaarschuwing: geen plan op detail
Deze notitie is nadrukkelijk géén uitgewerkt bovenregionaal plan waarin tot in detail staat welke alternatieven door wie, wanneer en op welke manier vorm worden gegeven. Dit is een notitie op grond waarvan in gezamenlijkheid besloten moet worden op welk niveau en op welke manier we de alternatieven willen organiseren om daarmee een passend antwoord te realiseren op de hulpvragen van een zeer kwetsbare doelgroep.

December 2024

elker jeugdhulp & onderwijs

JEUGDHULP FRIESLAND

het samen anders durven doen

elker jeugdhulp & onderwijs

JEUGDHULP FRIESLAND

2. Kaders en ontwikkelingen

De transformatie van JeugdzorgPlus moet worden gezien in het licht van diverse regionale, bovenregionale en landelijke ontwikkelingen die kader stellend en richtinggevend zijn voor het sociaal domein, de (gesloten) jeugdhulp en de opgave waar we voor staan. Hieronder de belangrijkste ontwikkelingen:

Landelijke opdracht om af te bouwen

De afbouw van gesloten jeugdzorg is een onderdeel van een transformatieplan van het ministerie van VWS. Dit plan heeft als doel om het aantal jongeren in gesloten instellingen uiterlijk in 2030 tot nul te reduceren. Dit staat uitgebreid beschreven in de Kamerbrief "Passende zorg voor jeugdigen die bescherming en veiligheid nodig hebben" van 8 juli 2022.

Regeling Specifieke Uitkering Vastgoedtransitie (SPUK)

Het Rijk heeft in 2020 middelen beschikbaar gesteld voor het omvormen van grotere residentiële voorzieningen naar kleinschalige, gezinsgerichte voorzieningen en de afbouw van de separeerruimten. De transformatie stuit op belemmeringen door bestaand vastgoed, waardoor nieuwe vormen van huisvesting en grote investeringen nodig zijn die aanbieders vaak niet zelf kunnen opbrengen. Elker heeft deze beschikbaar gestelde financiële middelen onder andere ingezet voor de verbouwing van het huidige gebouw en de bijbehorende verhuizing van 24 JeugdzorgPlus-plekken, de realisatie van een sportvoorziening, de aankoop van huisvesting om een (open) kleinschalige woonvoorziening te realiseren en het trainen van medewerkers in relationele beveiliging. Jeugdhulp Friesland heeft deze financiële middelen gebruikt om een kleinschalige woonvoorziening in Heerenveen te realiseren. Op dit moment wordt onderzocht op welke wijze dit budget, passend in de ontwikkelingen zoals geschetst, nog verder kan worden aangewend.

Bovenregionale visie JeugdzorgPlus en O3M

Voor JeugdzorgPlus en Open drie-milieu voorzieningen (O3M) zijn bovenregionale visies opgesteld door aanbieders, gemeenten en ketenpartners. Deze visies zijn erop gericht om gesloten jeugdhulp na 2030 te voorkomen door een eerdere inzet van matched care, zowel op wonen als behandelen, en de gesloten jeugdhulp te vervangen door kleinschalige woonvoorzieningen met de mogelijkheid voor beschermende maatregelen. Zo wordt verblijf, onderwijs en behandeling in samenhang aangeboden. De visies komen voort uit de hiervoor genoemde SPUK.

Hervormingsagenda Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd, ondertekend in 2023 door onder andere gemeenten en het Rijk, bevat afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Een van de doelen is om residentiële jeugdhulp te verminderen en zo thuis mogelijk te maken.

“We zetten in op het voorkomen van residentiële jeugdhulp om te zorgen dat jeugdigen die jeugdhulp nodig hebben ook dan zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. Waar residentiële jeugdhulp toch nodig is, gaan we deze verder transformeren naar een zo thuis mogelijke, regionaal georganiseerde kleinschalige vorm. Want kleinschaligheid biedt meer kans op een veilig en positief leefklimaat, maatwerk en onvoorwaardelijk wonen.”

Wet Rechtspositie Gesloten Jeugdhulp

Deze wet wijzigt het hoofdstuk in de Jeugdwet dat betrekking heeft op de gesloten jeugdhulp. Het doel van de wijziging is om de rechtspositie van jongeren in accommodaties voor gesloten jeugdhulp te verbeteren en daarmee de vrijheidsbeperking van deze jongeren zoveel mogelijk te voorkomen. De Wet stelt strenge voorwaarden aan de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen en heeft daarmee grote gevolgen voor de dagelijkse uitvoering van jeugdhulp in (gesloten) instellingen.

Regeling Specifieke Uitkering (SPUK) Frictiekosten Transformatie Gesloten Jeugdzorg

Deze SPUK ondersteunt (gesloten) jeugdhulpaanbieders en gemeenten bij de transformatie van gesloten jeugdhulp naar kleinschalige, alternatieve vormen van zorg. Het betreft financiële ondersteuning om kosten op te vangen die ontstaan bij deze transitie, zoals de herstructurering van vastgoed of personeelsaanpassingen.

3. Visie op zorg

De visie op zorg van Elker en Jeugdhulp Friesland is gebaseerd op inzichten uit onderzoek en de praktijk en sluit aan op landelijke en regionale visies. Inclusie, normalisering en preventie van (langdurige) complexe zorg en tijdige inzet van passend ambulante (gezinsgerichte) behandelingen staan in onze visie centraal.

Zo thuis mogelijk

Bij Elker en Jeugdhulp Friesland streven we ernaar dat jongeren zo thuis mogelijk kunnen opgroeien en uithuisplaatsing wordt voorkomen. Onze benadering focust op ondersteuning in de eigen omgeving van het kind (huis, buurt, school) en is afgestemd op de behoeften van het hele gezin. We versterken het gezin door kennis en expertise toe te voegen, ook aan hun netwerk en onderwijs, zodat zij snel en effectief geholpen kunnen worden. Als een kind of jongere niet meer thuis woont, blijft “thuis” altijd verbonden en onderdeel van het plan en de hulpverlening.

(Tijdelijk) Verblijven

Wanneer een jongere tijdelijk niet thuis kan wonen, bieden wij huiselijke plekken die gericht zijn op een snelle terugkeer naar huis en eigen omgeving. Als een kind of jongere echt niet terug naar huis kan, zorgen we voor een veilige en perspectief biedende plek die voelt als thuis, waar de jongere zo lang als nodig mag blijven. We schuiven een jongere niet door, maar voegen juist de benodigde expertise toe aan de plek waar de jongere dan woont. We laten pas los als het goed kan, ook als dit pas na het 18e levensjaar is.

Matched care op basis van een verklarende analyse

Bij ernstige ontwikkelings- en veiligheidsbedreigingen en voordat uithuisplaatsing in beeld is, zorgen we ervoor samen met de verwijzer dat er altijd een verklarende analyse en een systeemgerichte interventie is opgesteld. We bepalen samen met de jongere en het gezin de doelen en interventies op basis van matched care: de juiste hulp op het juiste moment, zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig. Dit doen we altijd op basis van de gedeelde Verklarende Analyse, die verwijzer en het gezin samen opstellen. Als de verwijzer (nog) niet bekwaam is in het opstellen van een gedeelde Verklarende Analyse dan ondersteunen wij hierbij.

Toekomstperspectief en gezamenlijke doelen

Elke jongere heeft een toekomstperspectief dat samen met hen en hun ouders of andere gezagsdragers is vastgesteld. Dit perspectief gaat over woonplaats, ondersteuning en doelen op het gebied van wonen, school en vrijetijdsbesteding. Doelen en tempo worden met elkaar bepaald, uitgaande van de behoeften en beleving van de jongere.

Bescherming wanneer nodig

Sommige jongeren hebben (tijdelijk) meer bescherming nodig dan dat er thuis of op een verblijfslocatie beschikbaar is. Om de veiligheid van deze jongeren en hun omgeving te borgen, kan het nodig zijn om vrijheidsbeperkende maatregelen in te zetten. Het gaat bijvoorbeeld om toezicht houden op hun telefoongebruik, het controleren van drugsgebruik of voorkomen dat er wapens worden gedragen. Dit is altijd maatwerk: beperkende of controlerende maatregelen worden alleen ingezet wanneer het absoluut noodzakelijk is. Zo kort als mogelijk en altijd gericht op het voorkomen of verminderen van de meest schadelijke risico’s. En alleen als een jongere zelf in het behandelplan instemt en/of hier een wettelijke grondslag voor is, bijvoorbeeld een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg.

Onderwijs

Elke jongere heeft recht op onderwijs. Zeker voor jongeren in kwetsbare posities is onderwijs cruciaal om een positief toekomstperspectief te ontwikkelen en de vicieuze cirkel doorbreken. Door zorg en onderwijs te integreren en op maat aan te bieden, bevorderen we de schoolgang en ontwikkeling, zelfs bij complexe problematiek.

4. Doelgroep: omschrijving en aantallen

Het is belangrijk om vast te stellen dat de doelgroep die nu gebruik maakt van de JeugdzorgPlus een gemêleerde doelgroep is. De JeugdzorgPlus wordt nu nog vaak beschouwd als een 'last resort'. Het verblijf op een JeugdzorgPlus plek moet echter gezien worden als een geplande kortdurende interventie die alleen dan ingezet wordt als de jongere er baat bij heeft en als alternatieven minder passend zijn voor de jongere. We spreken dan ook heel nadrukkelijk niet van de "JeugdzorgPlus-doelgroep". Het gaat hier om jongeren met een complexe hulpvraag die door onveiligheid voor zichzelf of de ander tijdelijk bescherming nodig hebben. In deze paragraaf een beschrijving van de doelgroep en inzicht in de aantallen, de regio's van herkomst en de buitenregionale plaatsingen.

4.1 Doelgroepomschrijving

De doelgroep die gebruik maakt van jeugdhulp met (tijdelijk)verblijf met professionele begeleiding en behandeling bestaat voornamelijk uit jongeren van 12 tot 18 jaar (met eventueel uitloop na het 18e jaar) en hun ouders met meervoudige en complexe problemen. Ambulante interventies hebben niet geleid tot verbetering van de opvoedrelatie waardoor thuis, in een (netwerk)pleeggezin of in een gezinshuis wonen (tijdelijk) niet mogelijk is. Zo kan er sprake zijn van een combinatie van sociaaleconomische en psychosociale problemen, relatieproblemen, cognitieve-, trauma gerelateerde-, psychiatrische- en/ of verslavingsproblematiek.

Onveilige thuissituatie

Er is in de gezinnen vaak sprake van overmatige opvoedstress of opvoedingsonmacht en ouders kunnen vanwege de problematiek hun opvoedtaken niet of onvoldoende uitvoeren. Hierdoor hebben ouders grote moeite hun kind een veilig thuis te bieden. Soms is er sprake van verwaarlozing, mishandeling, misbruik of huiselijk geweld. Beschermende factoren, zoals onvoorwaardelijke steun, gehechtheid of een steunend netwerk, zijn er vaak onvoldoende. Niet zelden kampten ouders zelf in hun jeugd met vergelijkbare problemen (intergenerationele problematiek).

Overleven in plaats van ontwikkelen

De problematische thuissituatie kan bij jongeren leiden tot een hoog stressniveau, (vroegkinderlijke) traumatisering en stagnatie of scheefgroei in de ontwikkeling. Ze ervaren problemen op meerdere leefgebieden en hebben vaak diverse vaardigheidstekorten. Vanwege de problemen staan veel jongeren in de 'overlevingsstand' in plaats van in de 'ontwikkelstand'. Ze hebben moeite met het volgen van onderwijs of om aansluiting te vinden in de maatschappij. Deze doelgroep omvat jongeren die veelvuldig worden overgeplaatst/doorgeplaatst vanwege grensoverschrijdend gedrag en handelingsverlegenheid bij de hulpverleners. Hierdoor neemt de problematiek verder toe.

Complexe gedragsproblemen en aanvullende problematiek

De jongeren ontwikkelen met name problematiek op het gebied van een verstoorde emotieregulatie (internaliserend, externaliserend, oppositioneel-, antisociaal gedrag en agressie), negatieve overtuigingen of verwachtingen over zichzelf, anderen of de wereld. Ze hebben problemen in het aangaan en onderhouden van vriendschappen en/of zich te hechten aan belangrijke anderen. Naast de complexe gedragsproblemen, kan er sprake zijn van verslavingsproblematiek en/of psychiatrische problematiek, zoals stemmingsproblemen, angst en/of dwangproblematiek, trauma gerelateerde problemen, hechtingsstoornissen en in ontwikkeling zijnde persoonlijkheidsproblemen.

Specifiek voor deze jongeren

Bij een klein deel van de jongeren, en daar gaat deze notitie in het bijzonder over, kunnen de problemen leiden tot een ernstige ontregeling en maatschappelijke overlast, inclusief veiligheidsrisico's voor de jongere zelf en/of de omgeving. Voorbeelden zijn suïcidaal gedrag, automutilatie, delinquent gedrag, gebruik van wapens en /of geweld, risicovol seksueel gedrag, jongeren die terechtkomen in de mensenhandel of een combinatie hiervan.

Motivatie voor een behandeling is niet altijd aanwezig, waardoor in eerste instantie vaak veel investering nodig is om de behandelmotivatie te vergroten. Sommige jongeren en gezinnen hebben een kinderbeschermingsmaatregel, zoals een ondertoezichtstelling, een voogdijmaatregel en/of een jeugdreclasseringsmaatregel. Bij een deel van deze jongeren is er een wettelijke grondslag voor het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen.

Niet behorend tot de doelgroep

Jongeren met een duidelijk laag cognitief functioneren/LVB problematiek, of jongeren met ernstige psychiatrische problematiek zonder systeemproblematiek komen in principe niet in aanmerking voor plaatsing bij Elker en Jeugdhulp Friesland met (tijdelijk) verblijf.

4.2 Doelgroep in cijfers

Zoals aangegeven is Elker door de Jeugdhulpregio's Groningen en Drenthe gecontracteerd voor het leveren van JeugdzorgPlus-plekken. Na de afbouw vanaf 2022 en de sluiting van Behandelcentrum Woodbrookers van Jeugdhulp Friesland eind 2023 vangt Elker ook jongeren op uit Friesland.

[redacted]

5.1.2f

In bovenstaande tabel is de daling in aantal unieke jongeren bij Jeugdhulp Friesland tussen 2022 en 2023 te verklaren door de sluiting van groepen op Behandelcentrum Woodbrookers. Tussen 2023 en 2024 is Woodbrookers definitief afgebouwd en gesloten. Verder is er in een aantal gevallen sprake van meerdere plaatsingen van een unieke jongere in één jaar. Deze zijn geteld als één plaatsing. Ook is er in een paar gevallen sprake van wisseling in verantwoordelijke gemeente in een jaar op een unieke jongere. Ook deze zijn geteld als één plaatsing.

[redacted]

5.1.2f

Uit bovenstaande tabel blijkt dat Elker en Jeugdhulp Friesland niet alle jongeren uit het Noorden hebben kunnen helpen aan een passende plaatsing. In de meeste gevallen is plaatsgebrek de oorzaak voor het niet kunnen plaatsen. In enkele gevallen gaat het om andere niet aanwezige kennis en expertise, bijvoorbeeld op het gebied van forensische problematiek. Een nadere analyse op casuïstiekniveau is wenselijk.

[1] Waar in deze tabellen 2024 staat, wordt de periode van 1 januari tot 18 november 2024 bedoeld

5. Beschrijving ontwikkelingen en huidige situatie

In deze paragraaf een weergave van de transformatiebeweging en een overzicht van het huidige ambulante en residentiële aanbod van Elker en Jeugdhulp Friesland.

5.1 Elker jeugdhulp & onderwijs

Elker is door zowel Groningen als Drenthe gecontracteerd voor het leveren van JeugdzorgPlus plekken. Het is belangrijk om op te merken dat de ontwikkelingen voor de opbouw van alternatieven gaan over een beweging die voor Jeugdhulpregio Groningen is ingezet. Over de beweging die Jeugdhulpregio Drenthe hierin wil maken is afstemming en volgt later in deze notitie een toelichting. Hieronder volgt een nadere toelichting op deze ontwikkelingen uitgesplitst in: de af- en ombouw van de JeugdzorgPlus, de op- en ombouw van residentiële en de ambulante (outreachende) alternatieven.

Af- en ombouw JeugdzorgPlus

Elker werkt al langere tijd aan het realiseren van de transformatie JeugdzorgPlus. Deze beweging heeft als resultaat dat er tussen 2018 en 2024 40 JeugdzorgPlus-plekken zijn afgebouwd, waardoor er nog 24 plekken JeugdzorgPlus zijn overgebleven. Om deze afbouw mogelijk te maken heeft Elker tegelijk met de afbouw van het aantal JeugdzorgPlus-plekken open residentiële plekken omgebouwd tot residentiële alternatieven en ambulante programma's versterkt. Ook vond er in deze periode een ombouw plaats naar een kleinschalige Jeugdzorgplus-voorziening met een meer huiselijk sfeer en een ondersteunend, autonomie bevorderend leef- en behandelklimaat.

In november 2024 is besloten om de huidige 24 JeugdzorgPlus-plekken, met ingang van 1 december 2024, met 4 plekken af te bouwen naar 20. Het realiseren van een voortdurende bezetting voor 24 plekken vergt te veel van de medewerkers. Zoveel dat zij de volgende noodzakelijke stappen in de transformatieopdracht zonder deze afbouw niet zullen kunnen zetten. Door een beperkt aantal plekken af te bouwen creëert Elker letterlijk en figuurlijk ruimte om de hulp die nodig is te kunnen blijven bieden en tegelijkertijd verder te investeren in de noodzakelijke veranderingen om de transformatie te kunnen voortzetten.

In lijn met de ombouw naar kleinschaligheid is ook het onderwijs in de JeugdzorgPlus kleinschaliger geworden. Het onderwijs is nu meer gericht op het individuele niveau en de behoeften van elke jongere en maakt deel uit van een integraal dagprogramma samen met de zorg.

Ontwikkeling op- en ombouw residentiële alternatieven

Het ontwikkelen van alternatieve residentiële verblijfsvormen voor JeugdzorgPlus is tussen 2018 en 2024 geleidelijk verlopen, met een natuurlijk en stapsgewijs proces. In deze fase is een aantal bestaande hulpvormen doorontwikkeld naar nieuwe hoog specialistische alternatieve vormen die beter passen bij en aansluiten op de problematiek van de jongeren die voorheen verbleven in de JeugdzorgPlus. Door het herverdelen van deze doelgroep naar open alternatieven, zijn de aantallen van de af- en ombouw van de alternatieve residentiële vormen met elkaar in balans gebracht.

Doelgroepanalyse basis voor residentieel aanbod

Op basis van doelgroepanalyses met betrekking tot jongeren die bij Elker in een residentiële voorzieningen verblijven zijn cliëntprofielen gemaakt. Op grond hiervan is het residentiële aanbod aangepast aan de hulpvraag van de cliënten. Het werd zichtbaar dat er een grote groep jongeren op de behandelgroep verbleef met een complexe hulpvraag maar zonder behandelmotivatie en zonder woonperspectief. Dit maakte dat deze jongeren verschillende keren overgeplaatst moesten worden en daardoor niet tot ontwikkeling kwamen. Op basis daarvan is besloten om behandel- en woonaanbod te ontwikkelen, waarbij jongeren met een behandelvraag en perspectief geplaatst worden in een behandelgroep en jongeren met een complexe hulpvraag maar zonder perspectief behandeling krijgen binnen een kleinschalige woonvoorziening.
Hierna volgt een korte toelichting op de genoemde residentiële hulpvormen in 2024.

Crisisplekken

Spoedhulp is er voor kinderen van 0-18 en hun ouders/ verzorgers die in een acute crisis of spoedeisende situatie verkeren. De hulpvraag kan uiteenlopend zijn, maar heeft altijd betrekking op het veilig opvoeden van een kind (of jongere). Als ambulante hulp in de crisissituatie niet voldoende is, kan verblijf op een crisisplek nodig zijn.

Er bestaat geen strikte scheiding meer van crisisgroep en behandelgroep met als doel om onnodige overplaatsingen te voorkomen. De crisisbedden zijn geïntegreerd in de behandelgroepen. De verwachting is dat jongeren sneller tot rust zullen komen en een passend traject kan worden bepaald.

Behandelplekken

De inzet van het tijdelijke verblijf op de behandelgroep is gericht op het aanpassen van zogeheten kernopvattingen van jongeren en het verminderen van beschadigingen in hun mens- en zelfbeeld. Jongeren ervaren klachten die hun ontwikkeling in de weg staan.

Elker zet in op behandeling en begeleiding om deze klachten te verminderen en gaat voor ontwikkeling in een zo thuis als mogelijke situatie. Hulp vanuit de behandelgroep is er voor jongeren die tijdelijk niet meer volledig thuis kunnen wonen. De jongere en het gezin zijn gemotiveerd en kunnen de gevraagde behandelintensiteit aan. Het traject start bij voorkeur vanuit de thuissituatie, zodat jongere en ouders precies weten wat er moet gebeuren en wie waaraan werkt. De inzet is gericht op het voorkómen van een definitieve of volledige uithuisplaatsing.

Intensieve behandeling van de kindproblematiek wordt uitgevoerd op de groep, individueel en thuis. Daarnaast loopt er een intensief ambulant programma gericht op relatieherstel en onderlinge interacties, om te zorgen voor de noodzakelijke veranderingen en dan ook weer thuis te kunnen wonen. Dit aanbod is ook in deeltijd inzetbaar.

Kleinschalige woonvoorzieningen in de wijk

De kleinschalige woonvoorzieningen kenmerken zich door de combinatie van behandelen, begeleiden en wonen. De jongeren die hier wonen hebben behoefte aan een perspectief in het hier en nu, namelijk onvoorwaardelijk mogen blijven wonen bij Elker. Met als nodig individuele behandeling toegevoegd. Jongeren wonen op kleine schaal samen en worden op alle levensgebieden intensief ondersteund. Dankzij de diversiteit in onze voorzieningen kan Elker de jongeren beter matchen bij een plek die bij zijn of haar uitdagingen en perspectief past. Op elke plek is een positief orthopedagogisch behandelklimaat en wordt op individuele behoefte, systeem- en/of individuele behandeling/begeleiding toegevoegd om veilig opgroeien mogelijk te maken. In de kleinschalige woonvoorzieningen wonen kinderen en jongeren met meervoudige complexe problematiek waarbij vaak het gebrek aan behandelmotivatie een rol speelt. Er is op dat moment geen perspectief op wonen thuis of in een (specialistische) vervangende opvoedomgeving. De jongeren kunnen hier langere tijd verblijven (wonen), tot hun 18e jaar, of langer op grond van de verlengde Jeugdwet.

Maatwerk/ hoog risico jongeren (in de wijk)

Ondanks het veranderende aanbod ziet Elker dat er jongeren zijn die niet kunnen functioneren in een behandelgroep of kleinschalige woonvoorzieningen. Sommige jongeren dragen zo'n hoog veiligheidsrisico met zich mee dat het onverantwoord is voor hun eigen veiligheid of die van de maatschappij om hen met andere jongeren te laten wonen. Voor deze jongeren maakt Elker, samen met verwijzers en ketenpartners, een veiligheidsplan en biedt een aantal individuele plekken aan.

Ontwikkeling op- en ombouw ambulante (out-reachende) alternatieven

In lijn met de afbouw van JeugdzorgPlus en de ambitie om uithuisplaatsingen terug te dringen, heeft Elker geïnvesteerd in de ontwikkeling van ambulante gezinsbehandeling met diverse evidence-based methodieken zoals Multidimensionele Familietherapie (MDFT), Parent Management Training Oregonmodel (PMTO) en Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling (IAG) in verschillende varianten. Daarnaast is, in samenwerking met partners uit de GGZ en verslavingszorg, een integrale zorgvorm opgezet in de vorm van FACT Jeugd

(Flexible Assertive Community Treatment). Deze benadering biedt een samenhangende en multidisciplinaire ondersteuning voor jongeren en hun gezinnen.

Specialistische (ambulante) jongerenbehandeling

Naast de bovengenoemde specialistische gezinsbehandelingen biedt Elker ook specialistische (ambulante) jongerenbehandeling die aansluit bij de motivatie en doelen van de jongeren zelf, waarbij de behandelrelatie als vertrekpunt wordt genomen. Elker ondersteunt jongeren op alle leefgebieden. Dit draagt bij aan een holistische benadering in de geboden zorg.

Uitbreiding individuele behandelingen

De mogelijkheden voor individuele behandelingen, zoals traumatherapie, Cognitieve Gedragstherapie (CGT) en vaktherapie zijn uitgebreid. Dit geeft ruimte voor een meer integrale aanpak van de problematiek, waardoor Elker jongeren beter kan helpen. Met oog voor hun specifieke behoeften en uitdagingen. Al deze ambulante hulpvormen zijn gericht op kinderen, jongeren en hun gezinnen die complexe problematiek ervaren en dragen eraan bij dat een residentiële plaatsing wordt voorkomen of verkort.

Ontwikkelingen Onderwijs

Elker werkt vanuit de visie en wetenschap dat schoolgang de beste voorspeller is van maatschappelijke perspectief voor een jongere/leerling. Daarom is het (gaan) volgen van onderwijs een voorwaarde voor jongeren die aan de zorg of onderwijs van Elker zijn toevertrouwd. In zowel het huidige als te ontwikkelen aanbod staat, al is behandeling regelmatig voorliggend, samenwerken aan het continueren of creëren van een passende combinatie van onderwijs en zorg centraal. Elker onderscheidt daarin drie vormen en doelen:

1. Preventie door vroegsignalering en preventieve inzet van combinaties van onderwijs-zorg wil Elker de instroom naar de huidige en te ontwikkelende vormen van gesloten en hybride vormen van verblijf en behandeling verminderen dan wel voorkomen.
2. Behandeling door curatieve inzet en continueren of weer opstarten van de schoolgang in combinatie met verblijf, behandeling en/ of een dagprogramma.
3. Overdracht en na-begeleiding door overdragen naar en na-begeleiden in gecombineerde onderwijs, behandeling en verblijfsalternatieven van jeugdigen/leerlingen die uitstromen uit de JeugdzorgPlus en de nieuwe vormen van kleinschalige en hybride 24-uurs zorg.

In onderstaand overzicht zijn het huidige ambulante en residentiële aanbod en de ontwikkelingen op onderwijsgebied weergegeven.

5.2 Jeugdhulp Friesland

Het transformatieproces binnen Jeugdhulp Friesland is volop in gang: het verder afbouwen van residentiële zorg, het versterken van ambulante hulp en investeren in passende kleinschalige woon- en behandelvormen.

Behandelcentrum
Sinds 2010 biedt Jeugdhulp Friesland hoogspecialistische jeugdhulp aan jongeren in zowel een open als een gesloten setting binnen Behandelcentrum Woodbrookers. Dit centrum kwam vanwege incidenten negatief in het nieuws waarna de nodige maatregelen werden genomen. In mei 2024 is het Behandelcentrum Woodbrookers gesloten, Friese jongeren met een gesloten machtiging worden sindsdien bij Elker in Groningen geplaatst. Sinds het najaar 2024 kunnen jongeren weer terecht in Friesland: in Drachten is een eerste kleinschalige voorziening ingericht die plaats biedt aan vijf jongeren met een gesloten machtiging.

Centrale voordeur
Jeugdhulp Friesland heeft een organisatiebrede Centrale Voordeur ontwikkeld voor alle Friese jongeren, met een korte en volledige intake, die per 1 juni 2024 van start is gegaan. Deze nieuwe manier van werken maakt een snellere start van de hulp mogelijk. Doelstelling is om vóór de aanmelding een integratief beeld te hebben ontvangen (of met systeem en verwijzer op te stellen), zodat de informatie aanwezig is om doelen te kunnen vaststellen voor het behandeltraject en te bepalen wat de jongere en het systeem nodig heeft om zelfstandig en op een positieve manier verder te kunnen.

Hoogspecialistische Kortdurende Groep (HSK-groep)
Om de functie en expertise voor de jongeren met een complexe hulpvraag die (tijdelijk) behoefte hebben aan extra bescherming te behouden is Jeugdhulp Friesland in 2024, in afstemming met Sociaal Domein Friesland, gekomen tot het plan om twee locaties te openen met een behandelaanbod JeugdzorgPlus: de Hoogspecialistische Kortdurende groepen. In oktober is de eerste behandellocatie van start gegaan. In 2025 zal een tweede locatie worden gerealiseerd, waarmee Jeugdhulp Friesland tien JeugdzorgPlus-plekken biedt voor jongeren met een machtiging gesloten jeugdzorg.

Samen met de jongere en het gezin wordt een realistisch perspectief ontwikkeld en een passend kortdurend residentieel behandeltraject ingezet. Daarbij ligt de focus op inzet van ambulante hulpverlening voor jongeren met een zeer complexe hulpvraag en een gesloten machtiging. De samenwerking met ketenpartners, waaronder Accare en GGZ Friesland, krijgt hierin mede vorm.

Perspectief jongere
Jeugdhulp Friesland streeft ernaar om jongeren uit de HSK-locaties terug te laten keren naar huis, een pleegezin of gezinshuis. Als dit niet mogelijk is dan stroomt een jongere door naar een residentieel alternatief, zoals een KWV, waar de jongere kan blijven tot het moment waarop hij of zij in staat is om terug te gaan naar huis of zelfstandig te gaan wonen. Jeugdhulp Friesland zet daarbij specialistische, ambulante ondersteuning in, onderdeel van en aanvullend op de residentiële alternatieven.

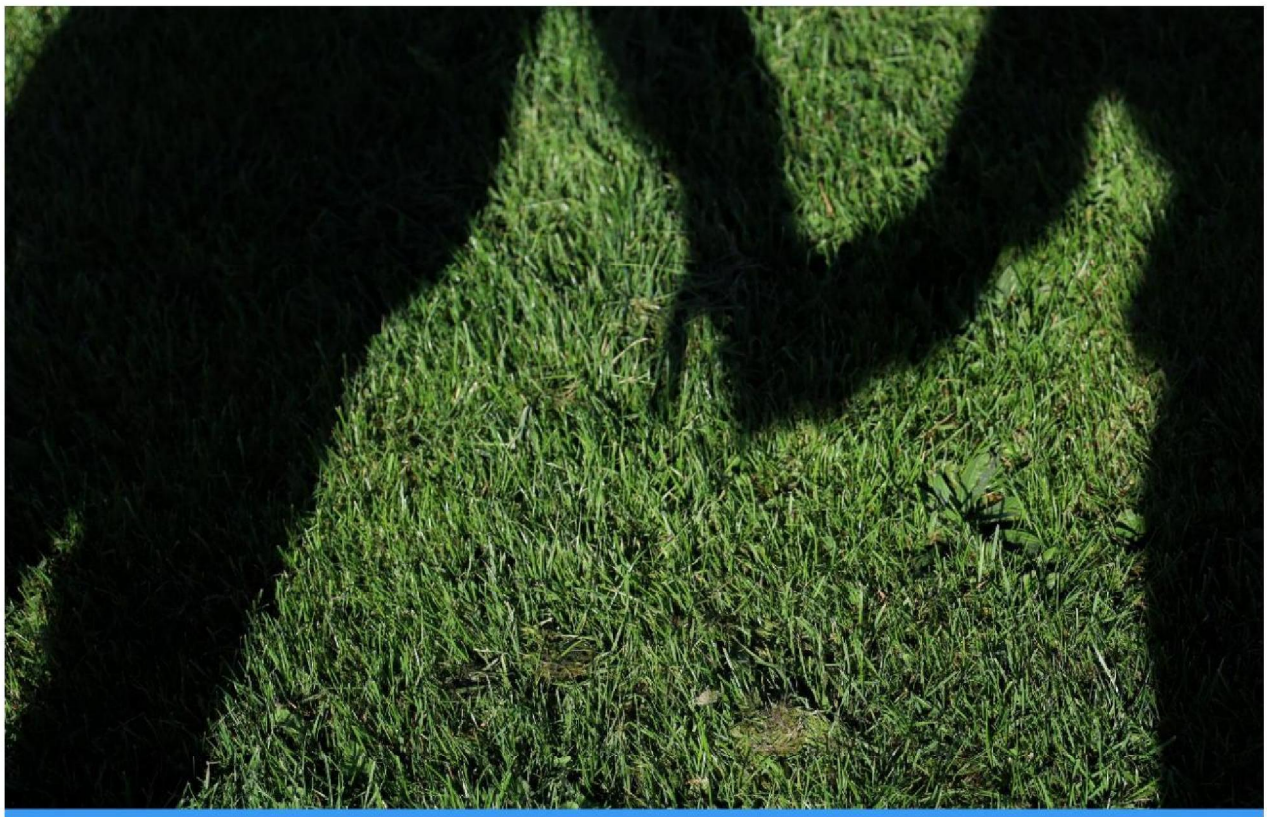
In het onderstaande overzicht is het huidige residentiële en ambulante aanbod van Jeugdhulp Friesland weergegeven.

5.3 Jeugdhulpregio Drenthe

Zoals eerder aangegeven contracteert de Jeugdhulpregio Drenthe Elker voor het leveren van plekken JeugdzorgPlus. Voor wat betreft de uitstroom kent de Jeugdhulpregio Drenthe op dit moment weinig (specialistische) (behandel- en) woonvoorzieningen die de kennis en ervaring hebben specifiek voor de jongeren die nu in de JeugdzorgPlus verblijven. Wel kent de regio een rijk ambulant aanbod wat geleverd wordt door verschillende aanbieders (jeugdhulp, GGZ en LVB). Daarnaast zijn er meerdere aanbieders die kortdurende behandeling bieden (jeugdhulp, LVB en GGZ). Vanuit de regio zijn Yorneo (MST), Accare (RST) en Ambiq (MDFT) en JB Noord al jaren onderdeel van het Servicepunt en vanuit Elker sluit, als nodig, een gedragswetenschapper aan bij het Regionaal Expertteam Jeugd Drenthe (RET).

veranderen doe je samen

elker jeugdhulp & onderwijs

JEUGDHULP FRIESLAND

6. Onderweg naar 2027

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe in de verschillende regio's de afbouw en opbouw en soms ombouw van bestaande voorzieningen wordt gezien. Elker en Jeugdhulp Friesland zijn op dit moment de enige twee aanbieders in het Noorden waar jongeren met een machtiging gesloten opgevangen kunnen worden. Op termijn, als de wetgeving hierop aangepast wordt, zal hier wellicht verandering in komen. Uiteraard worden nu al en zullen in de toekomst andere aanbieders betrokken zijn en worden bij de ontwikkeling van de alternatieven.

6.1 Alternatieven Elker (Jeugdhulpregio Groningen)

De afbouw van de laatste 20 JeugdzorgPlus-plekken en het kunnen bieden van een passend alternatief vraagt om een nog verder te ontwikkelen ambulant en residentieel aanbod. In deze paragraaf staan de beoogde alternatieven beschreven zoals Elker deze voor de jongeren uit de Jeugdhulpregio Groningen wil realiseren, maar begint met hoe Elker daartoe is gekomen.

Eerst een paar rode draden: de doelgroep

Elker heeft dossieronderzoek gedaan naar de jongeren die verblijven in de JeugdzorgPlus. De hulpvraag van deze jongeren, die vanwege onveiligheid van zichzelf en/of anderen in de JeugdzorgPlus behandeling krijgen, is complex. Zonder behandeling blijven zij een risico vormen voor zichzelf of hun omgeving. Het betreft een beschrijvend onderzoek en zal op grond van (samen) opgestelde hypotheses nog verdiept moeten worden om verdergaand van te leren. Op basis van de onderzoeksgegevens, jarenlange praktijkervaring, klinische blik en kennis en kunde op het gebied van ambulante, residentiële en justitiële hulp, stelt Elker dat de doelgroep in de JeugdzorgPlus zich moeilijk laat categoriseren of in cliëntprofielen laat vatten. Wel zijn een aantal rode draden te herkennen, namelijk jongeren:

- voor wie het perspectief duidelijk is en jongeren zonder perspectief. Het wel of niet hebben van perspectief vraagt iets anders in de bejegening en in pedagogisch leef- en behandelklimaat.
- met een zeer complexe behandelvraag die vraagt om een domeinoverstijgende integrale behandeling. Hierbij moet kennis en kunde van jeugdhulp, GGZ, verslavingszorg en LVB geïntegreerd aangeboden te worden.
- met een meer specifieke hulpvraag op het gebied van delinquent gedrag of psychiatrie. Deze hulpvraag is niet kortdurend te behandelen en deze jongeren hebben meestal geen ander woonperspectief en ontregelen vanwege hun eigen emotieregulatieproblematiek de groepsdynamiek.

Bovenstaande rode draden zijn belangrijk geweest bij het vormgeven van de (te ontwikkelen) alternatieven.

Leidende principes

Om de af- en ombouw naar 2027 te realiseren hanteert Elker de volgende leidende principes:

- Positionering ambulante hulpverlening; we zetten nog nadrukkelijker in op ambulante alternatieven om uithuisplaatsing te voorkomen of te verkorten en om te voorkomen dat problematiek escaleert of chronisch wordt. Ambulante behandeling is aanvullend op residentiële trajecten om de individuele behandeling en gezinsbehandeling, waar nodig, vorm te geven.
- Daar waar het mogelijk is om behandeling vanuit de thuissituatie vorm te geven wordt dit gedaan. Dit betekent dat altijd de afweging moet worden gemaakt of dagbehandeling of een vorm van deeltijdbehandeling mogelijk is in plaats van (voltijd) uithuisplaatsing. Ook als ander ambulant aanbod al eerder geprobeerd is.
- Elker voegt hoogspecialistische kennis en kunde toe, daar waar nodig, met als doel (spoed)plaatsingen te voorkomen of zo goed mogelijk te begeleiden.
- Zorg en onderwijs zijn met elkaar verbonden. Onderwijs is cruciaal om jongeren grip op de toekomst te geven en een realistisch toekomstperspectief te ontwikkelen. De combinatie van onderwijs en zorg verhoogt de effectiviteit van behandeling, voorkomt uitval en draagt bij aan hun ontwikkeling.
- De meervoudige en complexe problematiek van de jongere beslaat meerdere domeinen en vraagt om een overstijgende aanpak met samenwerking in en om de keten en passend

zorgaanbod. Het uitgangspunt is dat de hulpvraag leidend is en expertise wordt toegevoegd op de plek waar de jongere zich bevindt.
- Als blijkt dat een jongere geen woonplek heeft wordt een onvoorwaardelijke woonplek geboden en voegen we daar (indien nodig) (individuele) behandeling en begeleiding aan toe.
- Op maat toepassen van beschermende maatregelen: Elker streeft ernaar veiligheid te organiseren in samenwerking met jongeren, op basis van een helder signaleringsplan en duidelijke afspraken. Als dit (nog) niet kan dan kunnen er op basis van een gesloten machtiging ook beperkingen worden opgelegd. Hiervoor hoeven jongeren niet te verhuizen van onze hoogspecialistische kleinschalige woonvoorzieningen.

Dit alles vraagt om gezamenlijke inspanningen aan het begin van de keten, een sterke inzet van ambulante zorg en een specialistisch residentieel behandel- en woonaanbod. Elker heeft de ambitie om de behoefte aan residentiële voorzieningen in de toekomst te doen afnemen door verdere ontwikkeling van preventieve en (specialistische) ambulante oplossingen en dagbehandeling.

Beoogde ambulante programma's en residentiële voorzieningen

Ambulante programma's

Om de afbouw van JeugdzorgPlus succesvol te bewerkstelligen en de beste zorg en behandeling te kunnen bieden, zijn verdere investeringen en ontwikkelingen in ambulante zorg essentieel. Ambulante behandelingen worden ingezet ter voorkoming van gesloten jeugdzorg en zijn ook nadrukkelijk onderdeel van het voorkomen van uithuisplaatsingen, overplaatsingen of het verkorten van residentiële zorg. De ambitie om kinderen en jongeren zo thuis mogelijk op te laten groeien vraagt een verdere opbouw van hoog specialistisch ambulant aanbod, goede en intensieve samenwerking tussen de specialistische jeugdhulpaanbieder(s) en de wijkteams. Als het nodig is, is er voor jongeren en hun gezinnen direct passende jeugdhulp van kundig en betrokken hulpverleners beschikbaar. Dit laatste vraagt vervolgens om het realiseren van voldoende direct beschikbaar en inzetbaar passend specialistisch aanbod.

Elker ziet het volgende als noodzakelijk om te ontwikkelen en ook als direct alternatief voor de JeugdzorgPlus

- Uitbreiding en vernieuwing van Specialistische Ambulante Gezinsbehandelingen: Voor de jongeren en hun gezinnen met complexe problematiek zijn er verschillende specifieke evidence-based programma's zoals MDFT en MST. In aanvulling hierop zijn eveneens evidence-based als IAG en (gezins)PMTO (12-/12+) nodig om escalatie in problematiek te voorkomen. Jeugdhulp Friesland, Yorneo en Elker onderzoeken op dit moment hoe op welke wijze de programma's MDFT en MST op bovenregionaal niveau gerealiseerd en geborgd kunnen worden.
- Versterking en uitbreiden van Integrale Zorgmodellen zoals het huidige FACT Jeugd: Het FACT Jeugd-model, dat multidisciplinaire en flexibele zorg biedt, moet verstevigd worden en voldoende beschikbaar zijn in de praktijk. Dit model heeft bewezen effectief te zijn in het ondersteunen van jongeren met complexe problematiek door jongeren in hun eigen omgeving te helpen, met verschillende disciplines en met vroegtijdige gezinsdiagnostiek.
- Voor de regio wordt onder andere door Elker en Accare in kaart gebracht welk aanvullend aanbod, ambulant dan wel residentieel nodig is voor jongeren met forensische problematiek.
- Het aanbieden van specialistische (dag)behandeling, die nauw aansluit bij de individuele motivatie en doelen van de jongeren, blijft cruciaal. Het sluit aan bij de residentiële ombouw om verschillende kennisgebieden te ontwikkelen in (dag)behandeling zoals externaliserend gedrag/ delinquent gedrag en autisme.
- (Gezinsgerichte) Traumabehandeling versterken en uitbreiden: De traumatische ervaringen van de jongeren raken ook vaak de rest van het gezin. Dit beïnvloedt de problematiek en de behandeling aanzienlijk. Het is daarom belangrijk om gezinsgerichte traumabehandelingen meer beschikbaar te maken, te versterken en indien nodig uit te breiden.
- Ontwikkelen en opbouwen van ambulante maatwerkconstructies bij dreigende uithuisplaatsing, overplaatsing (ook bij pleegzorg en gezinshuizen) en gesloten plaatsing. Aspecten die hierin verder inhoudelijk en organisatorisch uitgewerkt moeten worden zijn

o.a.: organiseren van directe inzetbaarheid; inzetten gedeelde verklarende analyse; indien nodig langdurige betrokkenheid; doorzettingskracht; synergie met wijkteams; benutting of inzet JIM; monitoring en onderzoek.

Verblijf (kort of lang) met bescherming

Behandelgroep met bescherming

In het derde kwartaal van 2025 wil Elker als eerste stap acht plekken verblijf met bescherming realiseren op het terrein van de Haydnlaan. Dit zijn twee behandelgroepen met bescherming, waar het veiligheidsrisico voorop staat en het toepassen van beschermende maatregelen mogelijk is op basis van een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg. In de toekomst kan dit aanbod mogelijk door ontwikkelen naar een groep waar ook jongeren verblijven die geen machtiging gesloten jeugdzorg hebben, of waar deze inmiddels niet meer nodig is (hybride). Dit betekent dat de JeugdzorgPlus in de traditionele vorm tegelijkertijd met acht plekken wordt afgebouwd.

Kleinschalige Voorziening met bescherming

Voor jongeren met een complexe hulpvraag en zonder perspectief naar huis of naar een alternatieve opvoedsituatie die zo lang als nodig verblijf nodig hebben, zijn vier plekken in een kleinschalige voorziening met bescherming in de wijk nodig. Ook hier staat het veiligheidsrisico voorop en kunnen wanneer nodig, beschermende maatregelen worden toegepast op basis van een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg. In de toekomst kan ook dit aanbod mogelijk door ontwikkelen naar een groep waar ook jongeren verblijven die geen machtiging gesloten jeugdzorg hebben, of waar deze inmiddels niet meer nodig is (hybride).

Verblijf met de mogelijkheid tot bescherming voor specifieke doelgroepen

Er bevindt zich nu een doelgroep in de huidige JeugdzorgPlus met een meer specifieke zorgvraag op het gebied van delinquent gedrag of psychiatrie. Hun hulpvraag is niet kortdurend te behandelen, er is meestal geen woonperspectief en door eigen emotieregulatieproblematiek ontregelen deze jongeren de groepsdynamiek. Deze specifieke zorgvraag vraagt een ander type medewerker, pedagogische aanpak en een integrale samenwerking met andere partijen. Om dit te kunnen realiseren wil Elker voor deze doelgroepen twee aparte kleinschalige woonvoorzieningen vormen, met expertise van andere jeugdhulpaanbieders toegevoegd. Eén met het accent op risicovol en delinquent gedrag en één kleinschalige woonvoorziening met het accent op psychiatrie. In de basis zijn dit 'open' voorzieningen waar jongeren verblijven die soms tijdelijk ook inzet van beschermende maatregelen nodig hebben. Het toepassen van deze beschermende maatregelen vindt plaatst op basis van een wettelijke grondslag, bijvoorbeeld een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg (hybride). De verwachting is dat voor een deel van de jongeren, die nu gebruik maken van maatwerkconstructies, dit ook een passende oplossing zal bieden.

Domeinoverstijgende Behandelgroep

Elker wil samen met een Accare, Ambiq, Jeugdhulp Friesland, Yorneo en een aanbieder met expertise op het gebied van verslavingsproblematiek een domeinoverstijgende behandelgroep ontwikkelen. Hier kunnen jongeren met de meest complexe behandelvragen (zeer) kortdurend verblijven. In de basis is ook deze behandelgroep een 'open' voorziening waar jongeren verblijven die soms tijdelijk ook inzet van beschermende maatregelen nodig hebben. Het toepassen van deze beschermende maatregelen gebeurt op basis van een wettelijke grondslag, bijvoorbeeld een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg, de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGz) of de Wet Zorg en Dwang (WzD).

In onderstaand overzicht zijn bovenstaande nieuwe ontwikkelingen weergegeven.

Servicepunt JeugdzorgPlus

Het Servicepunt JeugdzorgPlus (JZ+) is in 2006 opgericht met het expliciete doel om gesloten opnames te voorkomen en/of te verkorten. Dit doel is door de jaren heen onveranderd gebleven en op dit moment misschien wel actueler dan ooit, gezien de opdracht om de JeugdzorgPlus af te bouwen. Binnen het Servicepunt JZ+ werken Elker, Yorneo, Ambiq, JB Noord, PC Noord, Accare en VNN samen. Zij leveren allemaal (voornamelijk) hulpverleners die vanuit hun eigen expertise en ervaring meedenken in casuïstiek, maar daarnaast ook de casus (meteen) kunnen oppakken.

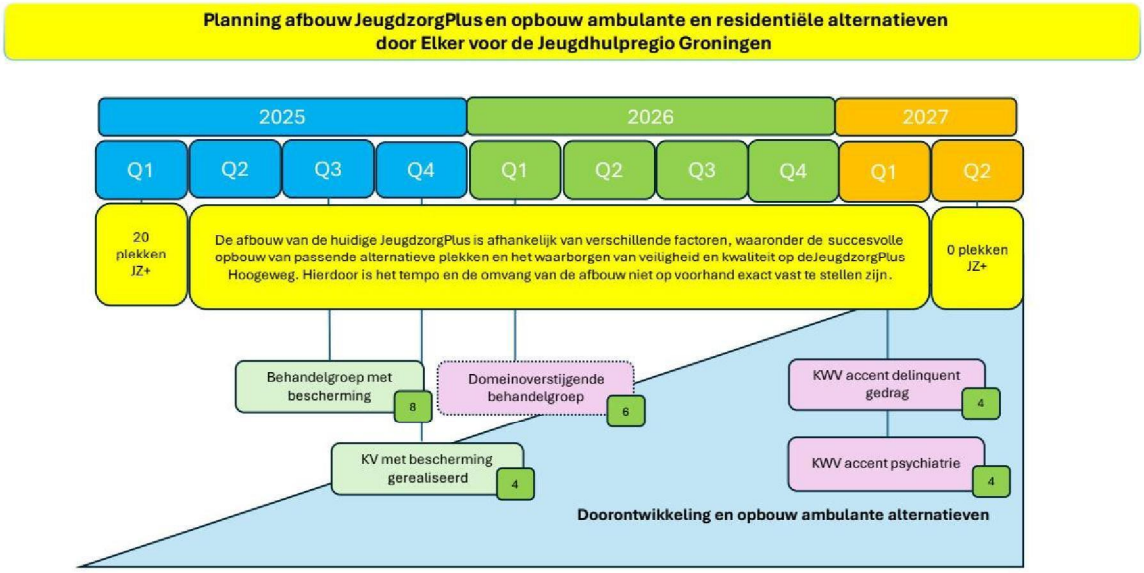
Sinds 2022 worden de casussen die zijn ingebracht bij het Servicepunt JZ+ geregistreerd. Sinds de start van de registratie zijn er in totaal 62 casussen besproken in het Servicepunt JZ+. Hiervan zijn uiteindelijk slechts 26 jongeren geplaatst in de JeugdzorgPlus. Dat betekent dat 36 jongeren niet in de JeugdzorgPlus zijn geplaatst. Tot nu toe zijn er alleen in 2024 in totaal 31 casussen besproken in het Servicepunt. Hiervan zijn uiteindelijk 6 jongeren geplaatst in de JeugdzorgPlus. Dat betekent dat de overige 25 jongeren niet in de JeugdzorgPlus zijn geplaatst.

Een van opdrachten die Elker en Jeugdhulp Friesland hebben gekregen betreft het realiseren van een Centrale Toegang. Het Servicepunt is op dit moment de toegang voor de JeugdzorgPlus van Elker en zal daarom meegenomen worden in de ontwikkeling van de Centrale Toegang (zie paragraaf 8).

Fasering ontwikkeling en realisatie alternatieven

Het ontwikkelen en realiseren van nieuwe voorzieningen is een forse opgave die in zeer korte tijd (voor juni 2027) uitgevoerd moet worden. Het is duidelijk dat niet alles tegelijk opgepakt kan worden. De realisatie van alle plannen zal gefaseerd plaatsvinden waarbij in een bepaalde volgordelijkheid gewerkt moet worden. De volgorde wordt onder andere bepaald door de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel, huisvesting (aankoop, huur, (ver)bouw), afspraken die met betrokken collega-aanbieders gemaakt (moeten) worden over het toevoegen van expertise en mogelijke wijzigingen in de wetgeving met betrekking tot het uitvoeren van beperkende maatregelen. Het spreekt voor zich dat ook het (tijdig) beschikbaar hebben van voldoende financiële middelen van invloed is op het wel of niet en wanneer realiseren van voorzieningen.

In onderstaand overzicht is de fasering van de afbouw van de JeugdzorgPlus-plekken en de opbouw van de alternatieven in een tijdlijn weergegeven. Zoals hierboven weergegeven zijn er diverse factoren die maken dat de fasering mogelijk aangepast moet worden. De planning is dan ook gemaakt met de kennis van nu.

6.2 Alternatieven Jeugdhulp Friesland (Jeugdhulpregio Friesland)

In de afgelopen jaren is binnen Jeugdhulp Friesland een aantal veelbelovende alternatieven voor de huidige JeugdzorgPlus ontwikkeld, zoals standaardisering Verklarende Analyse, uitbreiding Kleinschalige Voorzieningen, MDFT en MST. In de hiernavolgende onderbouwing wordt uiteengezet hoe Jeugdhulp Friesland een doelgroep met een complexe hulpvraag al bedient en nog vollediger wil gaan bedienen.

Verblijf met behandeling zonder bescherming

Crisisinterventie (kortdurend)
Jeugdhulp Friesland biedt acht plekken op een crisisinterventiegroep, waar jongeren maximaal vier weken kunnen worden opgevangen. De crisisbedden voor jongeren met een licht verstandelijke beperking, die voorheen door Alliade werden geleverd, maken eveneens onderdeel uit van deze acht crisisplekken. Voorafgaand en voorwaardelijk aan een opname op de crisisinterventie wordt altijd het ambulante spoedhulpprogramma (ASH) van Jeugdhulp Friesland ingezet.

Kleinschalige Woonvoorzieningen (langdurend)
Jeugdhulp Friesland heeft voor jongeren met complexe problematiek een aantal Kleinschalige Woonvoorzieningen (KWV's) gerealiseerd in Heerenveen, Leeuwarden en Drachten. Ingedeeld in KWV4 groepen (voor vier jongeren) en KWV6 groepen (voor zes jongeren). Deze woonvoorzieningen bieden jongeren met een hulpvraag en zonder perspectief naar huis (of alternatieve opvoedsituatie) een langer durend verblijf. Jeugdhulp Friesland wil een uitbreiding in de capaciteit van deze KWV's realiseren, van de huidige 32 plekken naar 38 plekken. Deze uitbreiding is noodzakelijk om de afbouw van de huidige JeugdzorgPlus capaciteit op te kunnen vangen.

Maatwerkplekken (langdurend)
Jeugdhulp Friesland biedt maatwerkplekken voor jongeren waarvoor geen oplossing is binnen de reguliere groepen. Onderzocht wordt hoe dit vormgegeven kan worden met een FACT-team om de jongere heen.

Verblijf met behandeling en bescherming

Hoogspecialistisch Kortdurend

Mede door de versnelde sluiting van Behandelcentrum Woodbrookers heeft Jeugdhulp Friesland vanuit haar verantwoordelijkheid als specialistische jeugdzorgaanbieder een alternatief aanbod JeugdzorgPlus voor jongeren met complexe problematiek en een machtiging gesloten jeugdzorg ontwikkeld. Daarmee blijft het voor jongeren met deze hulpvraag mogelijk om in Friesland geholpen te worden. In het najaar 2024 is de eerste verblijfslocatie Hoogspecialistisch Kortdurend (HSK) met vijf plekken gerealiseerd in Drachten voor jongeren met een complexe hulpvraag. In 2025 zal een tweede locatie met hetzelfde aantal plekken gerealiseerd worden. Dit zijn Behandelgroepen waar het toepassen van beschermende maatregelen mogelijk is op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg. In de toekomst zouden de HSK-groepen doorontwikkeld kunnen worden naar een hybride locatie, waar ook jongeren zonder een gesloten machtiging geplaatst kunnen worden.

Perspectief bepalend verblijf (kortdurend)

Het komt nog te vaak voor dat jongeren zonder enige vorm van perspectief als crisis worden aangemeld bij Jeugdhulp Friesland. Er is dan feitelijk sprake van chronische crisis waarbij een nieuw perspectief gecreëerd moet worden. Hiervoor is een kortdurende (maximaal vier weken) crisisopname geen juiste oplossing. Jeugdhulp Friesland onderzoekt de mogelijkheid om in de nabije toekomst een hybride, kortdurend en perspectief bepalend verblijf te openen. Jongeren verblijven hier ongeveer zes maanden, in de verwachting dat dit voldoende is om te stabiliseren, steunbronnen in kaart te brengen, diagnostiek uit te voeren, perspectief op wonen, onderwijs en/of dagbesteding te bepalen en te investeren in een nieuw of bestaand netwerk.
Als een beschermingsmaatregel tijdelijk nodig is, bijvoorbeeld door wegloopgedrag naar een onveilige omgeving, kan gebruik gemaakt worden van vrijheidsbeperkende maatregelen, op basis van een wettelijke grondslag als een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg.

Kleinschalige Woonvoorzieningen met accent psychiatrie en delinquent gedrag (langdurend)

Jeugdhulp Friesland onderschrijft de analyse van Elker voor het openen van twee aparte kleinschalige woonvoorzieningen met een specialistisch karakter. Een KWV voor jongeren met een chronisch profiel t.a.v. delinquent gedrag en forensische problematiek en een tweede KWV met het accent op chronische psychiatrie, waar indien nodig tijdelijk inzet van beschermende maatregelen mogelijk is op basis van een (voorwaardelijke) machtiging gesloten jeugdzorg. Jeugdhulp Friesland wil deze voorzieningen regionaal realiseren, waarbij bovenregionaal wordt samengewerkt op uitwisseling van expertise.

Verblijf met behandeling en bescherming bovenregionaal

Domein overstijgende behandelgroep

Zoals in de ombouw van het residentiele aanbod van Elker is omschreven wil Jeugdhulp Friesland bovenregionaal en domein overstijgend samenwerken om een domein overstijgende behandelgroep te ontwikkelen waar jongeren (zeer) kortdurend verblijven met de meest complexe behandelvragen.

Ambulante behandeling regionaal en bovenregionaal

Om de afbouw van JeugdzorgPlus succesvol te bewerkstelligen en de beste zorg en behandeling op een zo thuis mogelijke manier te kunnen bieden zijn verdere investeringen en ontwikkelingen in ambulante zorg essentieel.

Jeugdhulp Friesland blijft zich richten op het bieden en door ontwikkelen van de volgende, onderdelen:

- Specialistische (dag)behandeling: Behandeling van jongeren op het gebied van trauma, hechting, externaliserend gedrag/ delinquent gedrag en autisme. Hierbij moet ook worden onderzocht op welke manier behandeling meer gezinsgericht gemaakt kan worden (bijvoorbeeld door gezinsgerichte traumabehandeling verder uit te breiden).

- Specialistische Ambulante Gezinsbehandelingen: Jeugdhulp Friesland beschikt over een uitgebreid aanbod van ambulante programma's op het herstellen van de opvoedrelatie en de vaardigheden te versterken en uit te breiden. Met evidence based programma's zoals IAG, (gezins)PMTO, MDFT, MST en hulp bij echtscheiding voorkomen we dat de opvoedsituatie escaleert waardoor kinderen thuis kunnen blijven wonen. Zoals eerder in dit document genoemd onderzoeken Elker, Jeugdhulp Friesland en Yorneo momenteel hoe sterk geprotocolleerde ambulante programma's als MST en MDFT op bovenregionaal niveau georganiseerd kunnen worden.
- Versterken en uitbreiden individuele (vak)therapieën als onderdeel van een integraal zorgtraject. Als toevoeging op gezinsbehandeling of thuis. Dit is nadrukkelijk een ontwikkeling die met partners in GGZ, LVG en jeugdzorg gemaakt moet worden en waar outreachende en maatwerk mogelijkheden door bijvoorbeeld eHealth in onderzocht moeten worden.
- Leveren van medewerkers met kennis en expertise aan ambulante teams in het voorliggende veld om instroom in de specialistische jeugdzorg te voorkomen (zoals bij Gezinshulp in Smallingerland).

Onderwijs

Om jongeren die bij Jeugdhulp Friesland verblijven onderwijs te bieden is intensieve samenwerking met de onderwijspartners in Friesland noodzakelijk. In samenwerking met Portalis, Renn4 en de samenwerkingsverbanden in Friesland wordt ook hier ingestoken op normaliseren. Als dat niet mogelijk is zullen we in samenwerking specifiek op het individu afgestemd onderwijs of dagbestedingsprogramma's vorm moeten geven. In dit kader werken we samen aan een zogenaamd open VSO waar jongeren in en uit kunnen stromen. Binnen deze VSO wordt samengewerkt tussen leerkrachten en jeugdzorgwerkers en is een 'perspectiefbieder' aanwezig die aan een jongere wordt gekoppeld. De perspectiefbieder kent bestaande samenwerkingsverbanden, houdt contact met de school die verantwoordelijk is voor de jongere en kijkt met de jongere verder.

Bovenstaande onderbouwing op verblijf met behandeling (met en zonder bescherming, regionaal en bovenregionaal), ambulante behandeling (regionaal en bovenregionaal) en onderwijs vertaalt zich visueel in onderstaande afbeelding.

In onderstaand overzicht is de fasering van de opbouw van de alternatieven in Friesland weergegeven. Dit overzicht is gebaseerd op de kennis die we nu hebben.

6.3 Alternatieven Jeugdhulpregio Drenthe

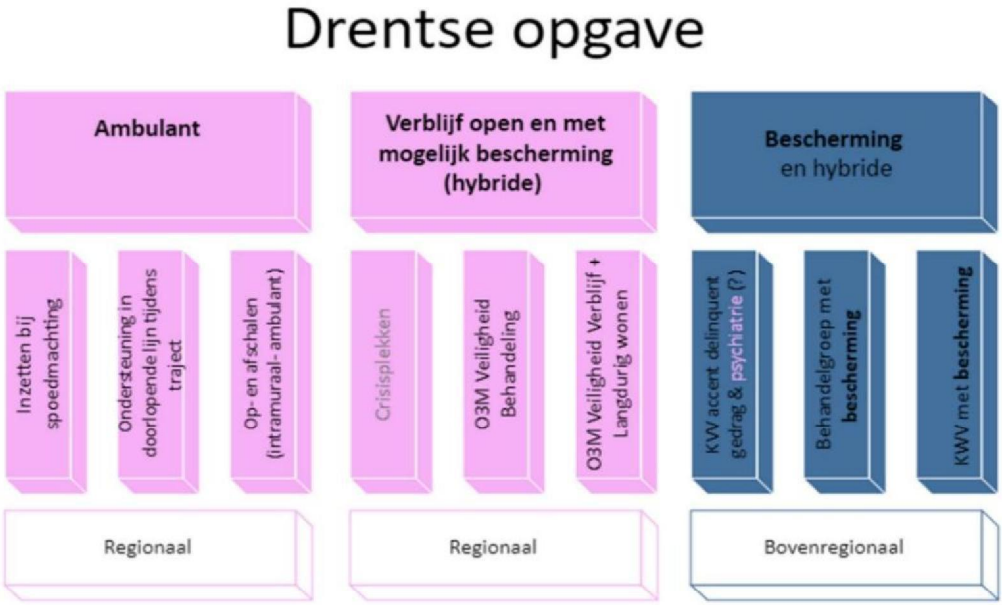
Zoals eerder aangegeven contracteert Jeugdhulpregio Drenthe Elker voor het leveren van JeugdzorgPlus plekken. Vertegenwoordigers van Jeugdhulpregio Drenthe en Elker hebben in de afgelopen maanden meerdere keren gesproken over de te ontwikkelen alternatieven voor de Drentse jongeren en over welke aanbieders hierbij betrokken worden. Ten behoeve van deze notitie is aan Jeugdhulpregio Drenthe gevraagd om een bijdrage te leveren die ingaat op hun visie op en plannen voor het proces van te ontwikkelen alternatieven.

De insteek van Jeugdhulpregio Drenthe is om de plekken met bescherming en hybride plekken bovenregionaal (3Noord) te organiseren. Het gaat hierbij om:
- Kleinschalige Woonvoorziening (KWV) met accent op delinquent gedrag en psychiatrie
- Behandelgroep (BG) met bescherming
- Kleinschalige Voorziening (KV) met bescherming.

Het idee is om deze voorzieningen mogelijk (deels) op langere termijn in Drenthe zelf te organiseren. Voorlopig houdt Jeugdhulpregio Drenthe vast aan bovenregionale inzet door een daarin gespecialiseerde aanbieder. Het zwaartepunt zit dan vooral op de inzet van beschermende maatregelen en is mede afhankelijk van (de mogelijke aanpassing van) wetgeving (maatregelen op instelling of op persoon). Jeugdhulpregio Drenthe geeft aan dat bij de bovenregionale inzet gedacht wordt aan Elker als aanbieder en aan één aanbieder op landsdeelniveau.

Op de volgende pagina zijn de ideeën van Jeugdhulpregio Drenthe in een schematische weergave beeld gebracht.

Er is nadrukkelijk aangegeven dat onderstaande weergave een voorlopige weergave op hoofdlijnen is: een stip op de horizon. Een weergave die verder besproken en uitgewerkt dient te worden en op basis van die verdieping ook zal worden aangepast.

Jeugdhulpregio Drenthe gaat met regionale aanbieders in gesprek om voor de doelgroep (breder dan de huidige JeugdzorgPlus doelgroep) een alternatief in Drenthe te organiseren. Zowel voor verblijf open met mogelijk bescherming als ambulant, waarbij het streven is om daar zo goed in te worden dat geslotenheid (bescherming en hybride) niet meer nodig is. Het is de bedoeling maart 2025 voor de KWV voor specifieke doelgroepen, de BG en KWV met bescherming een concreter plan te hebben. Medio 2027 wil Jeugdhulpregio Drenthe de alternatieven voor de open (hybride) en ambulante alternatieven daadwerkelijk beschikbaar hebben.

Ook op dit moment wordt door Jeugdhulpregio Drenthe ingezet op ambulante intensieve programma's en aanbod, mede ter voorkoming van uithuisplaatsingen. Zoals FACT 2.0, Regie op plaatsing, Regie op 3, RST, MST, MDFT, IHT, J-SGLVB en IAG. Daarnaast wordt intensief en breed ingezet op de gedeelde Verklarende Analyse.

Voor Jeugdhulpregio Drenthe is tot slot duidelijk dat verder gesproken moet worden over de afbakening en specifieke expertise die bovenregionaal beschikbaar dient te blijven voor de doelgroep die nu in geslotenheid en op andere (minder passende) hulp, verblijf en behandeling ontvangt. Het heeft de voorkeur om die gesprekken op 3Noord niveau te voeren op basis van een gelijkwaardige inbreng vanuit iedere jeugdhulpregio's en van relevante partners die gezamenlijk (al dan niet uitsluitend in hun regio) voor een sluitend aanbod voor de doelgroep moeten zorgen.

7. Scenario's organisatie en uitvoering alternatieven

In deze paragraaf worden verschillende scenario's gepresenteerd met betrekking tot de organisatie van de alternatieven. Om te bepalen welk scenario het best past bij het doel, het bieden van de best mogelijke ondersteuning voor jongeren en hun omgeving, hebben Elker en Jeugdhulp Friesland onderstaande uitgangspunten geformuleerd die als leidraad dienen om te komen tot een besluit welk scenario het best past bij de organisatie en uitvoering van de alternatieven voor de JeugdzorgPlus.

1. *Zo thuis als mogelijk:* zorg moet laagdrempelig en toegankelijk zijn voor jongeren en hun gezinnen, waarbij zorg zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving wordt geboden. Het organiseren van zorg in de nabijheid van de jongere helpt om bestaande sociale netwerken en ondersteuning optimaal te benutten.

2. *(Schaarse) Expertise bundelen*: door experts samen te brengen, kunnen de beperkte middelen en expertise beter worden ingezet. Dit vermindert verspilling van tijd en geld en zorgt ervoor dat de (schaarse) beschikbare kennis optimaal wordt benut.

3. *Aantal jongeren dat gebruik maakt van de voorziening:* het aantal jongeren waarvan verwacht wordt dat ze gebruik maakt van de voorziening is bepalend voor het aantal voorzieningen en de schaalgrootte.

4. *Kosteneffectiviteit:* bij het organiseren en uitvoeren van de voorzieningen moeten de kosten in verhouding staan tot de verwachte opbrengsten. Dit vereist een balans tussen het investeren in hoogwaardige zorg en het efficiënt inzetten van beschikbare middelen.

Naast bovenstaande uitgangspunten zijn er organisatorische randvoorwaarden die medebepalend zijn voor de uiteindelijke scenariokeuze. Zo moet het gekozen scenario aansluiten bij de strategische doelen en visie van de uitvoerende organisatie, moeten de financiële en organisatorische gevolgen van het gekozen scenario te dragen en risico's beheersbaar zijn.

De scenario's zijn opgesteld vanuit de aannames dat:
- Elker en Jeugdhulp Friesland op dit moment de enige aanbieders zijn die de zorg aan jongeren met een machtiging mogen en kunnen uitvoeren.
- Bij de realisatie en uitvoering van de alternatieve voorzieningen andere aanbieders worden betrokken vanwege hun aanvullende expertise.
- Er bij de omschrijving van de scenario's nog geen rekening is gehouden met de mogelijke aanpassing van de wet waarbij vrijheidsbeperkende maatregelen (VBM) ook ingezet mogen worden in open settingen en niet langer gekoppeld zijn aan een locatie of aanbieder maar juist op de jongere zelf. Hiermee wordt het hybride werken mogelijk, waarbij jongeren met en zonder machtiging bij elkaar geplaatst kunnen worden. Dit biedt nieuwe door ontwikkelmogelijkheden. De aanpassing van de wetgeving die dit mogelijk maakt, zal echter naar verwachting nog jaren op zich laten wachten.

Dekkend zorglandschap huidige doelgroep

In paragraaf 6 is aangegeven welke alternatieven door Elker en Jeugdhulp Friesland als noodzakelijk te organiseren worden gezien. Daarbij is de vraag of dit regionaal of bovenregionaal georganiseerd dient te worden. In deze paragraaf per voorziening een toelichting op het niveau waarop het georganiseerd kan worden.

Ambulant en open residentieel

Voor wat betreft de ambulante (lichtblauwe) en open residentiële (oranje) alternatieven is het voor de hand liggend en de wens van zowel Elker, Jeugdhulp Friesland als de jeugdhulpregio's om deze op regionaal niveau te organiseren, uit te voeren en te contracteren. Dit neemt niet weg dat voor sommige ambulante programma's (zoals MST en MDFT) nauw wordt samengewerkt op bovenregionaal niveau om de kwaliteit van de programma's te kunnen borgen en beschikbaar te houden.

Domein Overstijgende Behandelgroep

Het plan van aanpak voor de Domein Overstijgende Behandelgroep (paars) wordt op dit moment op 3Noord uitgewerkt. Hierbij zijn Ambiq, Accare, Elker, Jeugdhulp Friesland en Yorneo betrokken. Er wordt nog een partner met kennis van verslavingsproblematiek gezocht. Van deze behandelgroep staat vast dat het bovenregionaal georganiseerd moet worden. Dit heeft te maken met het verwachte aantal jongeren dat gebruik zal maken van deze voorziening, de schaarse expertise en de te verwachten kosten van de behandelgroep.

Kleinschalige Woonvoorzieningen specifieke doelgroepen en Behandelgroep en Kleinschalige Voorziening met bescherming

Voor wat betreft de Kleinschalige Woonvoorzieningen voor specifieke doelgroepen (paars) sluiten wij aan bij de landelijke visie waarbij het uitgangspunt is dat kleinschalige woonvoorzieningen regionaal (vanuit het principe "Zo thuis mogelijk") georganiseerd moeten worden. Deze jongeren zijn langdurig afhankelijk van een residentiele woonplek, welke zo dichtbij mogelijk het eigen netwerk gesitueerd moet worden. Echter, net als de Behandelgroep en Kleinschalige Voorziening met bescherming (groen) zijn de Kleinschalige Woonvoorzieningen voor specifieke doelgroepen, voorzieningen die alleen door aanbieders met de benodigde kennis en kunde en die bevoegd zijn jongeren te plaatsen waarvoor een wettelijke grondslag voor het uitvoeren van vrijheidsbeperkende maatregelen geldt. In het Noorden betreft dit alleen Elker en Jeugdhulp Friesland.

Onderstaande scenario's beperken zich daarom tot de Kleinschalige Woonvoorzieningen voor specifieke doelgroepen (paars) en de behandelgroep en kleinschalige woonvoorziening met bescherming (groen).

Mogelijke scenario's

Ten aanzien van de organisatie en uitvoering van de Kleinschalige Woonvoorziening voor specifieke doelgroepen en de Behandelgroep en Kleinschalige Voorziening met bescherming zien wij onderstaande scenario's als meest voor de hand liggend. Bij elk scenario moet een keuze worden gemaakt in:

- Het niveau waarop de alternatieve voorzieningen georganiseerd worden: regionaal of bovenregionaal;
- De plek waar de alternatieve voorzieningen uitgevoerd worden: in de regio waar de aanbieder werkzaam is of in de regio van herkomst van de jongere, en
- De uitvoering van de alternatieve voorziening wordt op termijn overgedragen aan een andere (regionale) aanbieder.

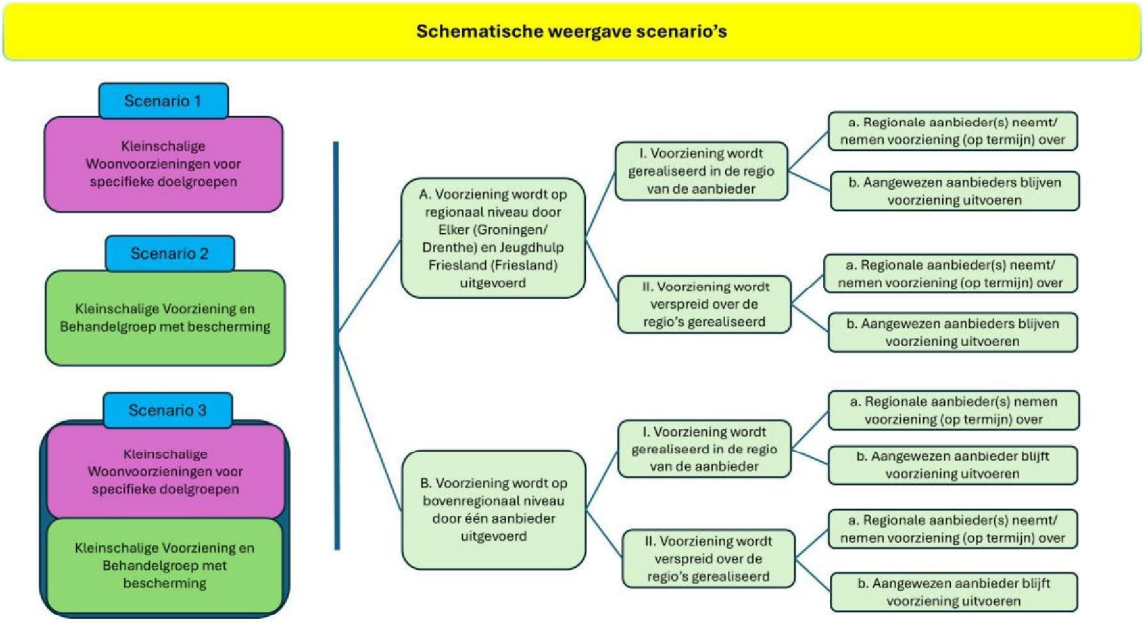
Er zijn drie scenario's beschreven. Het eerste scenario betreft specifiek de Kleinschalige Woonvoorzieningen voor specifieke doelgroepen, het tweede de Kleinschalige Voorziening en Behandelgroep met bescherming en het derde scenario de combinatie van beide. De kleur-, cijfer- en lettercodes komen terug in het schema dat na de onderstaande opsomming volgt. Dit schema geeft de mogelijke keuzes helder weer.

1. Kleinschalige Woonvoorzieningen (KWV) voor specifieke doelgroepen (paars)
    a. Voorziening wordt op regionaal niveau door Elker (Drenthe en Groningen) en Jeugdhulp Friesland (Friesland) uitgevoerd.
        I. Voorziening wordt gerealiseerd in de regio van de aanbieder.
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
        II. Voorziening wordt verspreid over de regio's gerealiseerd
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
    b. Voorziening wordt op bovenregionaal niveau door één aanbieder uitgevoerd
        I. Voorziening wordt gerealiseerd in de regio van de aanbieder.
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieder blijft voorziening uitvoeren
        II. Voorziening wordt verspreid over de regio's gerealiseerd
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieder blijft voorziening uitvoeren

2. Kleinschalige voorziening (KV) en Behandelgroep (BG) met bescherming (groen)
    a. Voorziening wordt op regionaal niveau door Elker (Drenthe en Groningen) Jeugdhulp Friesland (Friesland) uitgevoerd
        I. Voorziening wordt gerealiseerd in de regio van de aanbieder.
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
        II. Voorziening wordt verspreid over de regio's gerealiseerd
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
    b. Voorziening wordt op bovenregionaal niveau door één aanbieder uitgevoerd
        I. Voorziening wordt gerealiseerd in de regio van de aanbieder
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening over
            b. Aangewezen aanbieder blijft voorziening uitvoeren
        II. Voorziening wordt verspreid over de regio's gerealiseerd
            a. Regionale aanbieder(s) neemt/ nemen voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieder blijft voorziening uitvoeren

3. Combinatie KWV specifieke doelgroepen (paars) en KV en BG met bescherming (groen)
    a. Voorziening wordt op regionaal niveau door Elker (Drenthe en Groningen) Jeugdhulp Friesland (Friesland) uitgevoerd
        I. Voorziening wordt gerealiseerd in de regio van de aanbieder.
            a. Regionale aanbieder(s) nemen/ neemt voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
        II. Voorziening wordt verspreid over de regio's gerealiseerd
            a. Regionale aanbieder(s) nemen/ neemt voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
    b. Voorziening wordt op bovenregionaal niveau door één aanbieder uitgevoerd
        I. Voorziening wordt gerealiseerd in de regio van de aanbieder
            a. Regionale aanbieder(s) nemen/ neemt voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieders blijven voorziening uitvoeren
        II. Voorziening wordt verspreid over de regio's gerealiseerd
            a. Regionale aanbieder(s) nemen/ neemt voorziening (op termijn) over
            b. Aangewezen aanbieder blijft voorziening uitvoeren

Bovenstaande scenario's laten zich vertalen naar onderstaande schematische weergave.

Voorkeursscenario Elker en Jeugdhulp Friesland

Elker en Jeugdhulp Friesland hebben bovenstaande scenario's gezamenlijk besproken en kwamen in eerste instantie tot de gezamenlijke conclusie dat scenario 3A (voorziening wordt op regionaal niveau door Elker en Jeugdhulp Friesland uitgevoerd) het meest wenselijk en passend is voor het realiseren van een toekomstig dekkend zorglandschap in de Noordelijke regio.

Standpunt Elker

Naar aanleiding van recente gebeurtenissen bij Jeugdhulp Friesland ziet Elker echter af van die keuze. Elker wil het gesprek over de keuze voor een scenario samen met Jeugdhulp Friesland en de drie inkoopregio's voeren.

Standpunt Jeugdhulp Friesland

Jeugdhulp Friesland ziet samenwerking op 3 Noord niveau ook bij scenario 3A als passend. De voorgestelde samenwerking bij scenario 3A kan wat Jeugdhulp Friesland betreft een opmaat zijn voor verdergaande samenwerking op landsdeelniveau. De terugtrekkende beweging van Elker op dit vlak past volgens Jeugdhulp Friesland niet bij de maatschappelijke opgave voor het Noorden.

Het gesprek met de drie inkoopregio's, Elker en Jeugdhulp Friesland over het meest gewenste scenario moet nog plaatsvinden. Jeugdhulp Friesland wil hier niet op vooruitlopen.

8. Voorkomen instroom en stimuleren uitstroom

Zoals in de inleiding aangegeven is in de opdrachtbeschrijving van de Uitvoeringsagenda schaarse voorzieningen jeugd 3Noord aan de aanbieders Jeugdhulp Plus de opdracht gegeven om een centrale toegang te organiseren. Voor het uitwerken van het onderdeel toegang is een Werkgroep Toegang ingericht, bestaande uit vertegenwoordiging vanuit Elker, Jeugdhulp Friesland, PC Noord, JB Noord en een ambtelijke afvaardiging uit 3Noord. Er is in de werkgroep gesproken over de taken, doelgroep, functies, mandaat en het perspectief van de Centrale Toegang. De opbrengsten zijn verwerkt tot een projectopdracht voor de vormgeving van de volgende fase. Duidelijk is dat het inrichten van een centraal toegangspunt wenselijk is. Op basis van de input van de werkgroep is een advies opgesteld met daarin een voorstel voor de nadere uitwerking en concretisering voor de realisatie van de Centrale Toegang. Op basis van het advies heeft de Regiegroep 3Noord besloten een onafhankelijke projectleider aan te stellen die samen met een in te stellen projectgroep moet komen tot een plan van aanpak en uitvoeringsplan.

Parallel aan de gesprekken met betrekking tot de Centrale Toegang heeft Elker (in samenwerking op te pakken met collega-aanbieders in Groningen en op verzoek van de Regio Groningen) een nieuwe werkwijze met betrekking tot het voorkomen van (spoed) plaatsingen in de JeugdzorgPlus ontwikkeld. Deze nieuwe werkwijze is tijdens meerdere bijeenkomsten gepresenteerd en goed ontvangen. Op dit moment wordt dan ook een aanvraag bij het JENN voorbereid om voor het verder brengen van de nieuwe werkwijze een projectleider aan te stellen.

Tot slot heeft Jeugdhulp Friesland (zoals in paragraaf 5 omschreven) onlangs een Centrale Voordeur ontwikkeld. Ook deze ontwikkeling kan niet los gezien worden van bovenstaande opdrachten.

Vervolg begin 2025

In het eerste kwartaal 2025 zullen Elker en Jeugdhulp Friesland gezamenlijk met een voorstel komen waarin omschreven wordt op welke wijze bovenstaande ontwikkelingen in samenhang worden opgepakt.

9. Samenwerking (boven)regionale onderwijspartijen

De afbouw van de JeugdzorgPlus vindt al meerdere jaren plaats, hierin is het onderwijs onvoldoende meegenomen. De Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs in Friesland, Groningen en Drenthe trekken samen op waar het gaat om de af- en ombouw van het onderwijs in de gesloten jeugdzorg, Dit in de vorm van de onderwijs coalitie VBO-MBO Groningen-Friesland en Drenthe. Hiervoor is een subsidie aanvraag bij en verleend door het ministerie van VWS en Onderwijs.

De coalitie ziet een belangrijke meerwaarde in om met de inzet van de gesubsidieerde middelen te kunnen ontdekken hoe binnen de coalitie het onderwijsaanbod kan meebewegen bij de verdere plannen van de gemeenten én kunnen inspelen op de doelgroep voorafgaande aan de sterke daling, de jongeren die nu geen JeugdzorgPlus meer ontvangen maar als doelgroep niet is verdwenen.

De aanvraag en de uitvoering wordt gedaan met de ketenpartners in het MBO, de gemeenten, de JeugdzorgPlus instellingen en jeugdhulppartners. Portalis, de school van Elker maakt als hooggespecialiseerde aanbieder van intensief VSO-onderwijs deel uit van de Samenwerkingsverbanden Zuid-Oost Friesland, Ommelanden en Stad Groningen en heeft zitting in zowel de stuurgroep van deze coalitie als de drie provinciale tafels. Hierdoor zijn er voorwaarden gecreëerd om de ontwikkelingen rond de af- en ombouw JeugdzorgPlus in de Jeugdzorg en het onderwijs op elkaar af te stemmen.

De coalitie wil zich binnen deze subsidieregeling richten op
1. de doelgroep die nu in de gesloten JeugdzorgPlus verblijft
2. de doelgroep die er voorheen verbleef en die nu onder de doelgroep hoogspecialistische jeugdhulp valt.

10. Vervolg

In deze laatste paragraaf wordt, voor zover nu mogelijk, het vervolg beschreven zodat uiteindelijk uitvoering gegeven kan worden aan het gekozen scenario om te komen tot de gewenste transformatie van de JeugdzorgPlus.

In paragraaf zeven geven Elker en Jeugdhulp Friesland aan het gesprek over de keuze voor een scenario samen met de drie inkoopregio's te willen voeren. Nadat dit gesprek heeft plaats gevonden en een keuze voor een scenario is gemaakt wordt deze uitgewerkt in een plan. Hierin wordt nader omschreven op welke wijze de alternatieven worden georganiseerd en wat daarvoor nodig is. Over de inhoud van het plan vindt afstemming plaats met de drie inkoopregio's. Het plan dient ook als onderbouwing voor de aanvraag en het verkrijgen van de middelen die in het kader van de Regeling Specifieke Uitkering Frictiekosten gesloten jeugdzorg beschikbaar zijn gesteld.

Bespreekpunten

- Kunnen gemeenten zich vinden in de voorgestelde alternatieven?
- Welk scenario met betrekking tot de organisatie en uitvoering van de alternatieven heeft de voorkeur?
- Zijn gemeenten het eens met het voorstel voor het vervolg?

Tot slot moet nog opgemerkt worden dat Elker en Jeugdhulp Friesland ondertussen doorgaan met de voorbereidingen voor het organiseren van de alternatieven, om zodoende de afbouw van de JeugdzorgPlus plekken voor juni 2027 te kunnen realiseren.

op koers
op naar 2027

elker jeugdhulp & onderwijs

JEUGDHULP FRIESLAND